

6. Avrupa Birliđi – Afrika Birliđi Zirvesi

Ufuk TEPEBAŐ

Basel Üniversitesi Afrika Çalışmaları Merkezi

Avrupa Birliđi (AB) ile Afrika Birliđi üyesi ülkelerin liderleri, 17 – 18 Şubat tarihlerinde Brüksel’de bir araya gelecek. İki kıta arasındaki ilişkilerin değerlendirileceği ve önümüzdeki döneme ilişkin yeni bir yol haritasının belirleneceği zirvenin gündeminde yatırım desteği, göç, güvenlik, aşı üretimi ve iklim değişikliği gibi başlıklar öne çıkacaktır.

Taraflar arasındaki ticari ilişkilerin ele alınacağı oturumda, şüphesiz Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Alanı (AfCFTA) önemli bir yer tutacaktır. AfCFTA, her ne kadar kıta içi ticareti artırmayı amaçlayan bir girişim gibi görünse de altyapıya yatırım yapmayı ve AB’nin de dâhil olduğu pazarlara daha iyi erişim sağlamayı, öncelikli hedefleri arasında sıralamaktadır. İhtiyaç duyulan altyapı yatırımlarının yapılabilmesi noktasında ise AB, kilit aktörlerin başında gelmektedir. Nitekim Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leven, 10 Şubat tarihindeki Senegal ziyareti sırasında, AB’nin “Küresel Geçit” olarak adlandırılan yatırım paketi kapsamında, Afrika’ya 150 milyar avro yatırım yapılacağını duyurmuştur.¹ Söz konusu yatırım paketi, Çin’in modern İpekyolu projesi olarak bilinen ve “Bir Kuşak, Bir Yol” olarak da adlandırılan projesine alternatif olarak gösterilmektedir.² “Küresel Geçit” yatırım paketi, AB’nin gelişmekte olan ülkelerin altyapı yatırımlarına kaynak sağlamayı amaçlamaktadır. Afrika’nın altyapı yatırımlarını finanse edebilmesi noktasında bu paketten alacağı destek, şüphesiz büyük önem arz edecektir.

AB’nin Afrika ile ilişkilerini, donör – alıcı ilişkisinin ötesine taşıması gerektiği uzun yıllardır ilgili kuruluş ve uzmanlar tarafından vurgulanan unsurların başında gelirken,

¹ Yatırım paketinin detayları için bkz.

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/global-gateway/eu-africa-global-gateway-investment-package_en

² Çin’in “Bir Kuşak, Bir Yol” projesi hakkında detaylı bilgi için bkz.

https://www.tni.org/files/publication-downloads/bri_framing_web_en.pdf

bunun en sağlıklı yolu da üretimi ve istihdamı destekleyecek sürdürülebilir yatırımlardan geçmektedir. Bunun detaylandırılması için zirvedeki yuvarlak masa toplantıları, önemli bir fırsat olacaktır.

Zirve'de göç başlığı, yine değişmez gündem maddelerinden birisi olarak öne çıkacaktır. AB ile Afrika arasında yıllardır müzakere edilen ve daha uzun yıllar müzakere edilmesi de muhtemel olan göç konusu, tarafların somut ve kararlı adımlar atamadıkları müddetçe AB – Afrika ilişkilerindeki sorunların başında gelmeye devam edecektir.

Güvenlik oturumunda, bilhassa Etiyopya'nın Tigray ve Mozambik'in Cabo Delgado bölgelerinde adeta iç savaşa dönüşen çatışmaların, ana başlıklar olarak öne çıkması muhtemeldir.

Pandemi sürecine ilişkin olarak da Afrika'ya aşı desteğinin artırılmasının yanı sıra kıtada aşı üretiminin hızlandırılmasına ilişkin istişarelerde bulunulması beklenmektedir.

İklim değişikliğinin müşterek mağdurları arasında yer alan AB ve Afrika, konuyu Brüksel'de masaya yatırarak ve Kasım ayında Mısır'ın ev sahipliği yapacağı 27. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı öncesi karşılıklı değerlendirmelerde bulunma fırsatı bulacaklardır.

Öte yandan, Zirve'ye paralel olarak 7. AB – Afrika İş Forumu, Sivil Toplum ve Yerel Yönetimler Forumları, Gençlik Parkuru ve Afrika – Avrupa Haftası kapsamında çalıştay, film gösterimi, konser gibi çeşitli etkinlikler organize edilecek. Bu bakımdan, 6. AB – Afrika Zirvesi'ni çeşitli aktörleri buluşturacak kapsamlı ve çok boyutlu bir organizasyon şeklinde değerlendirmek mümkünken, Brüksel Zirvesi, iki kıta arasındaki çok boyutlu ilişkilerin şekillendirilmesi bakımından bir fırsat teşkil edecektir.

Geçtiğimiz Kasım ayında Çin Halk Cumhuriyeti, Aralık ayında ise Türkiye Cumhuriyeti'yle resmi zirvelerde bir araya gelen Afrika'nın kısa aralıklarla bu kez de AB üyesi ülkelerle buluşacağı Brüksel Zirvesi, söz konusu kıtanın, küresel rekabetin merkezinde ne denli önemli bir yer tuttuğu gerçeğini de açıkça gözler önüne sermektedir.